

ברנר שנא את שקספיר. הוא הכיר בגדולתו ובחשיבותו של "המלט", אבל הזעם שהבעירה בו דמותו של שייילוק, הסוחר מוונציה, גרם לו לא רק לסלוד מגדול המחזאים, אלא אף לנסות ולהרחיק אותו מהספרות העברית. כך, למשל, כשהציעו לו המשוררים העבריים באמריקה את פרויקט שקספיר שבו יתרגמו את מחזותיו, נחר לעומתם ברנר כבזו, או כשכתב המבקר יעקב מילך ב־1914 מאמר על "הסוחר מוונציה" בעיתון היידיש "די יודישע וועלט", כתב ברנר: "החווה הבריטי השתמש בתוכן קומדיה זו, כככל יצירותיו, בתכני יצירות שקדמו לה, ורק שגם כאן הוסיף, כדרכו, נופך משלו – נופך העולה, כידוע, על הלקוח ממקורות אחרים. הוא שם בפי המקולל הלז דברים בוטים וטענות ומענות, שבעצם הנם מגדילים את הקללה ואת הקומיסמוס שלו. ואם יש בינם איזו מבטאים שאינם מתאימים לגיבור הנלעג ואינם הולמים את הענין כלל – גם כן אין רע. בכגון אלה לא דק שקספיר גם בטרגדיותיו, ומכל שכן בקומדיה ממדריגה שנייה שכזו".

ברנר, כידוע, כתב דברים שונים מתוך הלכי רוח שונים ומשתנים. אבל הדברים נכתבו כחלק מרעיון שליווה את כל כתיבתו הביקורתית-פובליציסטית: הברירה והניפוי של יצירות ספרות שסבר שאין בהן כדי לתרום למהלך השלם של הספרות העברית, וכחלק מזה – הספרות האנגלית (ראו ביקורתו על קובץ התרגומים "יפת" מ־1909, שהציע מבחר תרגומים מהשירה האנגלית הקלאסית).

התפיסה הזו לא החזיקה מעמד לאורך זמן, והספרות העברית לא הסתפקה בעיבודיו-תרגומיו של יצחק אדוארד זלקינסון ל"רם ויעל", "איתאיל הכושי" ואחרים, ועם הזמן נעשה שקספיר נוכח בספרות, בשירה ובמחזאות העברית. התרגום של יצירותיו היה אתגר שעמד בפני משוררים רבים, לא רק משוררי אמריקה שהציגו תרגומים ראשונים, אלא גם שלונסקי ואלתרמן. ואולי ביטא זאת בצורה הטובה ביותר שאול טשרניחובסקי בשירו מ־1937 "אני – לי משלי אין כלום":

תַעֲשֵׂה הָאֲנֶדְרֶטָה בְּרִנְל־סִיגִים עָמוּם
 עַר לְנוֹגֵעַ בוֹ, עוֹנָה בְּקוֹל הַדּוֹ
 כַּהֲדָ אֲשֶׁר הָיָה בְּלִבּוֹ זֶה הַגְּדוֹל
 לְצַעַר וְלִגְיִיל, לְאֲשֶׁר וְלִכְאָב,
 לְאֶהֱבָה, לְבוֹז, שְׁנֵאָה וְרַחֲמִים
 שֶׁל מְלֶךְ רַד בְּעַם וְצַעִיר הַקְּבָרִים,
 לִיָּצֵן וְלִבְחֻקָּמָה, רוֹצֵחַ בְּעַד מַחִיר,
 הוֹלֵל, רוֹדֶף־כְּבוֹד, מְלָכָה, נְשִׁים הוֹלְלוֹת,
 בְּנֵי־מֶלֶךְ בְּחִיר־אָדָם אוֹ יְהוּדֵי מְרֻדָּף:
 בּוֹחֵן כְּלִיּוֹת וְלֵב, וְאֵין בְּלָתוֹ – שְׁקֶסְפִיר.

המאמר של אבי גרפינקל לרגל ארבע מאות שנה למותו של שקספיר בא לתאר לא רק את הקשר שחש יוצר עברי אל המחזאי הבריטי, החווה האנגלי, כלשונו של ברנר, אלא את מה שחש כלפיו כל יוצר.

הגיליון החדש נפתח ברשימה מאת נסים קלדרון לזכר חוקרו החשוב של ברנר, מנחם ברינקר, שמאמרי הביקורת שלו ומחקריו ליוו את הספרות הישראלית במשך עשורים רבים. עוד בגיליון מאמר של נדב נוימן על הפסיכדליה בשירה העברית, דברים מאת שמעון זנדבנק במלאות שלושים למותו של דן פגיס, מחזור שירים מאת לולו עומר, סיפור מאת רעואל שועלי ועוד ועוד. האיור שעל השער הוא של אסף בן ארוש.

מתן חרמוני